

С Т А Н О В И Щ Е

на проф., д-р по педагогика Петър Диков Петров
за дисертационен труд, разработен от Александър Димитров Иванов на
тема: „Отпадъците – социално-екологичен проблем на националната
сигурност“ Шумен, 2015, за присъждане на образователната и научна
степен „Доктор” в Област на висше образование 1. Педагогически науки,
Професионално направление 1. 2. Педагогика, Научна специалност
„Социална педагогика”, под научното ръководство на проф., д-р ик.н.
Маргарита Бонева

1. Общо описание на дисертационния труд.

В структурно отношение дисертационният труд е в общ обем от 244 компютърни страници (от които 209 основен текст, а останалите съдържат информация за резултатите от изследванията). Изложението е структурирано в Обща характеристика на дисертационния труд, три глави, заключение, изводи и препоръки, списък на литературни източници, съдържащ 249 заглавия, от които 238 на кирилица и 11 на латиница). Прави впечатление, че библиографската „справка” съдържа голям брой източници, което потвърждава осведомеността на автора по тази проблематика. По темата на дисертацията Александър Иванов е посочил 2 публикации в научни сборници в съавторство с утвърдени специалисти в тази област, една от които е под печат.

В общата характеристика на дисертационния труд Александър Иванов обосновава актуалността на проблема, неговата значимост, целта, обекта, предмета и конкретните задачи на изследването, работната хипотеза, както и използваните методи.

В първа глава дисертантът по-подробно разглежда различните схващания за засилващите се глобализационни процеси, противоречията и кризите в глобализацията се свят в контекста на националната сигурност

и източниците за нейното укрепване. На скруполюзен анализ е подложен и проблемът за социалната екология и проявяващите се екологични проблеми в процеса на глобализация. Формулирани са параметрите на екологичната криза. Подчертава се, че преодоляването на възможната екологична катастрофа на човечеството в наше време не е потенциална, а реална цел, която изисква обединените усилия на всички страни. Оттук и прерастването на екологичния проблем от „чисто“ икономически и технологически в екзистенциален. Особено място е отделено на релацията „глобализация – национална сигурност - социална екология“.

Във втора глава акцентът се поставя върху съвременното състояние на проблема със замърсяването на литосферата, както и върху проблемите с намаляване на количеството и обезвреждането на отпадъците. Предложена е собствена класификация на отпадъците, анализирани са важни нормативни документи за управление на отпадъците и опазване на околната среда, както и предимствата и недостатъците на всеки от методите за обезвреждане на отпадъците. Разгледани са и редица добри практики при обезвреждането на отпадъците в зависимост от спецификата им. Основният извод е, че решаването на социално-екологичния проблем с отпадъците гарантира сигурността.

Третата глава може да се разглежда като своеобразна конкретизация на основните параметри на обоснования в първа и втора глава теоретичен модел. В нея са представени данните и анализите от емпиричното изследване. Те служат като надеждна основа за изводите за социално-екологичната грамотност на обществото, които са от съществено значение за националната сигурност. В резултат от анализите в тази глава дисертантът формулира редица според мен много ценни и навременни препоръки, свързани със социално-екологичния проблем, по отношение на отпадъците, които да повишат равнището на сигурността на гражданите в Р България.

2. Актуалност на проблема. По мое дълбоко убеждение разработваната от Александър Иванов дисертационна тема е

изключително актуална особено в съответствие с **концепцията за нооразвитието (ноосферата)**, според която човечеството навлиза в нов исторически стадий, който поставя всяка човешка дейност в унисон с изискванията на човешкия разум и с осигуряване на условия за развитие на всеки индивид, нация, цивилизация, днес и в бъдеще. В съответствие с тази концепция научните постижения и открития са в служба не само на цивилизацията (хуманизация), а и допринасят за благо на човека и човечеството (хуманитаризация). Понастоящем акцентът се поставя върху образованието за устойчиво развитие, т.е. преориентиране на образованието в перспективата към жизнестойчивост (да учим за жизнестойчиво общество). Основният лайтмотив е: за да достигне до смисъла на устойчивото развитие, образованието трябва не само да се осъществява в продължение на целия живот, а и да се разнообразява (multiformer) в много по-голяма степен, усилено да се интегрира ученето във всички основни дейности от живота. Сега, в очертаващия се нов свят на различни цивилизации възниква необходимостта от нов световен ред, в който цивилизационният принцип органически се съчетава с културоръсобразния, а хуманизацията с хуманитаризацията.

3. Познаване състоянието на проблема и подходи за неговото решаване.

С основание може да се твърди, че Александър Иванов **грижливо и компетентно** разработва различните аспекти на проблематиката на дисертационния си труд. Като дългогодишен управител на дружество „Евроимпекс ЕООД“, чиято основна дейност е в областта на сметосъбирането и сметоизвозването, той демонстрира **задълбочено владение** на всички параметри както в теоретичен, така и в практико-приложен план. За постигане на поставената цел и за решаването на научноизследователските задачи той използва разнообразни адекватни на общи и специфични методи на научно познание: теоретичен анализ и синтез на по-важните литературни източници, наблюдението и анкетата като едни от класическите изследователски дидактико-педагогически

методи, изучаването и анализирането на нормативните документи, изучаването и обобщаването на различни практики за събиране и обработване на информация и пр. Прави впечатление, че авторът много добре познава съществуващата законова и друга ръководна нормативна база. Не мога да не отбележа твърде големия обем на извадката от ученици и студенти за провеждане на анкетното проучване, както и прецизната технология за организиране и провеждане на основния педагогически експеримент. Всички събрани емпирични данни и тяхната обработка са представени в приложението.

Теоретико-приложният характер на изследването се определя от спецификата на социално-екологичните проблеми и социалните последици от замърсяването на околната среда с отпадъци. Тази изключително богата гама от изследователски модели и по-конкретни методики е сигурна основа за създаване на редица нови нормативни документи (национални регионални) по разработваната проблематика.

4. Основни приноси. Изцяло приемам формулираните от Александър Иванов **приносни моменти** в дисертационния труд. Най-обобщено те се изразяват в обосноваване и апробиране на концептуален теоретико-приложен модел за решаване на социално-екологичните проблеми, свързани с отпадъците. Формулиране на по-важните параметри на глобалната социално-екологична криза и социално-екологичните проблеми в контекста на антропогенното замърсяване на околната среда. Диагностициране социално-екологичният проблем с отпадъците в контекста на националната сигурност и апробиране на методика за оценка на социално-екологичната грамотност.

5. Автореферат. Авторефератът отразява синтезно и обективно съдържанието на дисертационния труд.

6. Нямам съществени бележки нито по отношение на автореферата, нито по отношение на дисертационния труд като цяло. Позволявам си да препоръчам на автора в най-скоро време да публикува резултатите от своето изследване в педагогическия печат (тъй като на този

проблематика не се обръща никакво внимание), или да издаде като монография своя дисертационен труд.

7. Общо заключение. Като цяло дисертационният труд е значимо **теоретико-емпирично изследване** с несъмнена практическа стойност в областта на новата визия за екологията и опазването на околната среда. Трудът напълно отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Всичко това ми дава достатъчно основание да препоръчам на Многоуважаемите членове на научното жури да дадем **положителна оценка за дисертационния труд на Александър Димитров Иванов на тема: „Отпадъците – социално-екологичен проблем на социалната сигурност“**, и да **присъдим** на автора му образователната и научна степен **„Доктор“** в Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1. 2. Педагогика, Научна специалност „Социална педагогика“.

15. 04. 2015 г.

София

Изготвил становището:

(проф. д-р ПЕТЪР ПЕТРОВ)